

ζαντινὸν δίκαιον, εἰς 'Αρχεῖον 'Ιδιωτικοῦ Δικαίου ΣΤ' (1939), 538 ἐπ. Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, 'Ιστορία καὶ Εἰσηγήσεις ἐνθ' ἀν., 12,1086, 1089), ἀκόμη δὲ εἰς τινὰ μέρη, ἐν οἷς καὶ τὴν Μύκονον, ἐκράτει καὶ μετὰ τὴν 'Απελευθέρωσιν μέχρι τῆς διὰ τοῦ νόμου 1340 τῆς 18/27 'Απριλίου 1918 (ἄρθρ. 1 καὶ 4) «Περὶ ἐκποιήσεως τῶν προικῶν ἀκινήτων κλπ.» γενικῆς καταργήσεώς της.

7. τιποθεμένο ἀντὶ τοποθετημένον, κείμενον.

21. 23. ὄρκον ἐθαγγελικόν = ὄρκον ἐπὶ τοῦ 'Ιεροῦ Εὐαγγελίου.

22

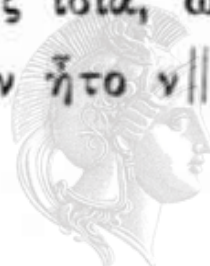
Κωδὶξ Μ. 136. 'Αντίγραφον. 'Απόφασις 'Επιτρόπων Μυκόνου τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1676.

Διάδικοι. Τὰ θήλεα τέκνα τοῦ Μάρκου Μώρου — τὰ ἄρρενα τέκνα τοῦ Μάρκου Μώρου, Κωνσταντῆς καὶ 'Ανδρόνικος.

Διεκδίκησις κληρονομίας.

[Εἰς δόξα] Χριστοῦ, ἀμήν. 1676 Σεπτεμβρίου 19 κατὰ τὴν συνήθειαν Μυκόνου.

²|| [+ Τὴν] σήμερον οἱ ἐντιμότατοι καὶ εὐγενέστατοι ἐπίτροποι καὶ κριτᾶδες τῆς νήσου Μυκόνου,³ οἱ ὅποιοι ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐξέφλησις τῆς διαφορᾶς γενομένης ἀπὸ τὰ τέκ[να]||⁴ τὰ θηλυκὰ τοῦ ποτὲ Μάρκου Μώρου καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὰ ἀδέρφια τοὺς τὰ ἀσερνικά ὀνόμα[τι]||⁵ Κωσταντῆς καὶ 'Ανδρόνικος. 'Αφορμὴ ἀπ' ὅτις ἐπέθανεν ὁ πατέρας των ἐπάνδρεψεν ἡ μη||⁶ τέρα των, ἡ ποτὲ Μουρζίνα, τοὺς ἄνωθεν δύο ἀσερνικοὺς καὶ ἤδωσέν των ὅλο τὸ πρᾶμα τοῦ πατέρ[α]||⁷ των, χωρὶς νὰ ὠριζεν τὸ πρᾶμα τοῦ ἀνδρός της, ὡς καθὼς δὲν φαίνεται πόθες ἐνγραφον. ||⁸ Καὶ τὴν σήμερον γυρέβοντας καὶ τὰ ἄνωθεν θηλυκὰ πάρτε ἀπὸ τὸ πρᾶμα τοῦ πα||⁹ τρός των, ὡς τέκνα νόμιμα τοῦ ἄνωθεν πατρός των. Οἱ ὅποιοι μὴ κάνοντας καλὰ ἀνά||¹⁰ μεσόν των, ἐνεφανιστήκασιν ἐνμπροσθεν εἰς τὴν ἄνωθεν δικαιοσύνη διὰ νὰ δι||¹¹ καιοκριθοῦσι, ὡς καθὼς ἐθέλασιν μιλήσουν καὶ δικαιολογηθοῦσι. Οἱ ὅποιοι ἄνωθεν δύ||¹² ο ἀσερνικοὶ προφασίζοντας, πὼς εἶχαν χρέος καὶ εὐτοὶ τὸ εὐγαλαν, χωρὶς νὰ δεί||¹³ ζουν παρόντος μάρτυρες, καὶ εἶχαν καὶ μανδρὶ ἐδικόν τως καὶ ἐπούλησαν καὶ εὐγαλαν τὸ χρέος των. ['Α]κόμα λέσι πὼς νὰ βάλου καὶ τὰ θηλυκὰ παιδία τὸ προυκί, ὅπου ἔχο[υν]||¹⁴ ἀπὸ τῆς μητρός των, νὰ τὸ μοιράζουν. 'Η ὁποία ἄνωθεν δικαιοσύνη καταλε||¹⁵ πτῶς καὶ μὲ μεγάλην στόχασιν, γροικῶντας τὰ δικαιώματα τῶν ἀμφοτέρων καὶ συλλογί||¹⁶ ζοντας, πὼς δὲν εἶχεν ἡ μητέρα των κανένα θέλημα νὰ δώσῃ τὸ πρᾶμα τοῦ ἀνδρός της||¹⁷ τῶν ἀσερνικῶν παιδίων καὶ τὰ θηλυκὰ νὰ τὰ εὐγάλῃ ἁμοιρα ἀπὸ τὸ προυκίον||¹⁸ τοῦ ἀνδρός της. Διὰ τοῦτο τὸ λοιπόν, τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος, κράζουν, κρί[νου]ν καὶ ἀπο||¹⁹ φασίζουν νὰ βάζου τὰ ἀσερνικά παιδία ὅλο τὸ πρᾶμα τοῦ πατρός των νὰ τὰ μοιράζουν ἴσια||²⁰ πρὸς ἴσια, ὡς ἀδέλφια γνήσια καὶ τέκνα τοῦ πατρός των. Καὶ ἐπειδὴ καὶ ἡ μάννα των ἦτο ν||²¹ οικοκυρὰ

στὸ πρᾶμα της, νὰ δώσῃ ὅ,τι ἤθελεν κάθε της παιδίου. Ἐὰν θέλουν τὰ θηλυκὰ
 ||²² παιδία νὰ βάνου καὶ αὐτὰ τὸ πρου[κίον] τῆς μητρός των <ν>ὰ τὸ μοιράζουν,
 τὸ ὁποῖο εἶναι στὴν ἐξου||²³ σία των. Περὶ τὸ χρέος ποὺ λέσι [ ] σαν ἀπὸ λό-
 γου των, σὰν δείξουν ἀξιοπίστους μαρ||²⁴ τύρους πὼς τοιούτως ἔχει ἡ ἀλήθεια, νὰ τὸ
 ἐβγάνου ἀπὸ τοῦ πατρός των τὰ πράμα[τα].||²⁵ Ὁ ββερ καὶ δὲν ἔχουν μαρτύρους, νὰ
 παίρνουν ὄρκον ἐβαγγελικόν. Καὶ διὰ τὰ πρόβατα ||²⁶ ἂν δείξουν, πὼς ζῶντος τοῦ κυ-
 ροῦ των τὰ εἶχαν καὶ ἐπουλήσασιν τα μετὰ τὸν θάνατόν του καὶ ἐδώ||²⁷ σασιν τὸ
 ἄνωθεν χρέος, νὰ μὴ ἔχουν νὰ δώνου τὰ θηλυκὰ παιδία καμμίαν ἀπηλο[γίαν] ||²⁸ περὶ
 τοῦτο. Ἐτζι ἔκριναν καὶ ἐποφάσισαν καὶ θέλουν ἀπογράψουν ὑπὸ χειρός τους.

||²⁹ — Μιχάλης Καλαμαρᾶς ἐπίτροπος καὶ κριτῆς Μυκόνου βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

||³⁰ — Τζάννες Κοντοφρέος ἐπίτροπος καὶ κριτῆς Μυκόνου βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.

||³¹ — Ἐγὼ παπα Γεράσιμος Βίδος καὶ νοτάριος δημόσιος Μυκόνου βεβαίον
 ἔγραψα.

⁵ κοστάντης || ⁶ ανδρονήκος || ³² Εγὼ παπα γεράσιμος βίδος καὶ νοτάριος δημόσιος μικόνου βεβεου
 εγραψα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐνάγουν τοὺς δύο ἀδελφούς των, ζητοῦσαι μερίδιον
 ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ ἀδιαθέτου ἀποβιώσαντος πατρός των (συνισταμένης ἐκ τῆς
 προικός του), ἣν ὀλόκληρον μετὰ τὸν θάνατόν του ἡ μήτηρ των εἶχε προικίσει εἰς
 τοὺς ἐναγομένους, οὐδὲν δώσασα ἐξ αὐτῆς εἰς τὰς ἐναγούσας. Οἱ ἐναγόμενοι ἀδελ-
 φοὶ προέβαλον τοῦτο μὲν ὅτι ὁ πατήρ των εἶχε χρέη, ἅτινα ἐπλήρωσαν οὗτοι μετὰ
 τὸν θάνατόν του, ἀναγκασθέντες νὰ πωλήσουν πρὸς τοῦτο ἐπίκτητον ποίμνιον
 των, τοῦτο δὲ ὅπως καὶ αἱ ἐνάγουσαι συνεισφέρουν τὴν προῖκα των, προερχομένην
 ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς προικὸς τῆς μητρός των. Ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως γίνεται δεκτόν,
 ὅτι ἡ μήτηρ δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ στερήσῃ τὰς θυγατέρας τοῦ μεριδίου των ἐκ τῆς
 πατρικῆς κληρονομίας (προικός), καὶ ὅτι αὕτη, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχε περὶ αὐτῆς διά-
 ταξις τις τοῦ πατρός, ἀνήκει κατ' ἰσομοιρίαν τόσον εἰς τὰ ἄρρενα, ὅσον καὶ τὰ θήλεα
 τέκνα. Ὡς πρὸς τὴν προῖκα τῶν ἐναγουσῶν, ἀποκρούεται ἡ συνεισφορὰ, καθόσον ἡ
 μήτηρ ἦτο κυρία τῆς προικός της καὶ ἠδύνατο αὕτη νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον τέ-
 κνον ὅ,τι ἤθελεν, αἱ δὲ ἐνάγουσαι εἶχον δικαίωμα καὶ ὄχι ὑποχρέωσιν συνεισφορᾶς τῆς
 ἐκ τῆς μητρικῆς περιουσίας προικός των. Ὡς πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ἐναγομένων ἀδελ-
 φῶν προβαλλόμενα χρέη τοῦ πατρός των, ἡ ἀπόφασις διατάσσει ἀποδείξει δια μαρ-
 τύρων εἰς βάρος τούτων, ὅτι πράγματι ὑπῆρχον τὰ χρέη καὶ ὅτι πρὸς πληρωμὴν
 αὐτῶν ἐπώλησαν τὸ ποίμνιον, ὅπερ ἐκέκτηντο οὗτοι ζῶντος ἀκόμη τοῦ πατρός των,
 ἥτοι δὲν ἀνήκε τοῦτο εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν. Τὸ ποσὸν ὅμως τὸ διατεθὲν
 πρὸς ἐξόφλησιν τῶν πατρικῶν τυχόν χρεῶν ὅπωςδήποτε νὰ βαρύνῃ μόνον τὴν κλη-

ρονομικήν περιουσίαν τοῦ πατρὸς (μειουμένου, ἐννοεῖται, κατὰ τοῦτο τοῦ ἐπ' αὐτῆς κληρονομικοῦ μεριδίου τῶν ἐναγουσῶν), ἥτοι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ εὐθύνωνται εἰς τὰ χρέη αἱ ἐνάγουσαι διὰ τῆς προικὸς των. Αὕτη, νομίζομεν, εἶναι ἡ ἔννοια τῆς ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὰ πατρικὰ χρέη.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀπόφασις δέχεται ὅτι ἡ μήτηρ δὲν εἶχε νόμιμον ὑποχρέωσιν νὰ διαθέσῃ τὴν προῖκα τῆς καθ' ὠρισμένον ποσοστὸν εἰς ἕκαστον τέκνον, ἀλλ' ἡδύνατο ἐξ αὐτῆς νὰ δώσῃ εἰς ἄλλο τέκνον περισσότερον, εἰς ἄλλο δὲ ὀλιγώτερον, ὅσον ἤθελεν, ὡς νοικοκυρά, ἥτοι κυρία τῆς προικὸς τῆς. Φαίνεται δέ, ὅτι πράγματι εἰς τὰς ἐναγούσας εἶχεν αὕτη παραχωρήσει διὰ τῶν προικοσυμφώνων τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς προικὸς τῆς, διὰ δὲ τοὺς ἐναγομένους ἀπέμεινεν ἐλάχιστον ἐξ αὐτῆς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐζήτησαν οὗτοι, ὅπως αἱ ἐνάγουσαι συνεισφέρουν τὴν ἐκ τῆς μητρικῆς προικὸς προερχομένην προῖκα των, διὰ νὰ μετὰσχουν εἰς τὴν πατρικὴν κληρονομίαν (μὴ προικισθεῖσαι, προδῆλως, διὰ πατρικῆς περιουσίας). Ἡ ἀπόφασις ὁμῶς ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν ταύτην, ὡς μὴ νόμιμον. Σύμφωναι πρὸς τὰς δοθείσας ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως λύσεις εἶναι καὶ αἱ Ἀπαντήσεις περὶ τῶν ἐθίμων τῆς Μυκόνου εἰς τὰ Ἑρωτήματα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τοῦ ἔτους 1833 (βλ. ταύτας ἀνωτέρω, σ. 10-11). Κατὰ ταῦτα, ὁ θεσμὸς τῆς συνεισφορᾶς τῆς προικὸς δὲν ἴσχυεν ἐν Μυκόνῳ, εἰς ἣν (ὡς καὶ πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος), κατ' ἀπαράβατον κανόνα, ἐκράτει τὸ ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου ἔθιμον, τὸ κυρωθὲν διὰ τῆς Νεαρᾶς 50 Ἰωάννου τοῦ Μεγαλοκομνηνοῦ, Αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος (ΖΕΠΩΝ, J. G. - R., I, 364), καθὼς τὸ κληρονομικὸν μερίδιον τῶν προικισθεισῶν θυγατέρων ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ προικίσαντος γονέως περιωρίζετο εἰς τὴν συσταθεῖσαν προῖκα (Περὶ τῆς Νεαρᾶς ταύτης Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Τὸ Ἀστικὸν δίκαιον κλπ., ἐνθ' ἀν., 287 ἐπ.).

Εἰρήσθω ὁμῶς ὅτι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν Νεαράν ταύτην, εἰς τὴν Μύκονον καὶ τὰ προικισθέντα ἄρρενα τέκνα δὲν μετεῖχον μετὰ τῶν ἀπροικίστων τέκνων εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ προικίσαντος γονέως, θεωρούμενα καὶ αὐτὰ ὡς κληρονόμοι τούτου μόνον ἐπὶ τῆς συσταθείσης ὑπ' αὐτοῦ προικὸς. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν προικισθέντων ἁρρένων δὲν εἶχεν ἐν Μυκόνῳ ἐφαρμογὴν ὁ θεσμὸς τῆς συνεισφορᾶς. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἀκόμη, ὅτι ἐν Μυκόνῳ δὲν ὑπῆρχε καθωρισμένον ποσοστὸν νομίμου μοίρας (βλ. Ἀπαντήσεις, ἐνθ' ἀν., 10), ἀλλ' ὁ γονεὺς ἡδύνατο νὰ δώσῃ εἰς ἕκαστον τέκνον ὅσονδῆποτε ἐκ τῆς περιουσίας του ἤθελεν, ὡς ρητῶς καὶ ἡ προκειμένη ἀπόφασις ἀναφέρει διὰ τὴν μητέρα. Κατ' ἀκολουθίαν, αἱ συνέπειαι τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ προικισθέντος τέκνου ὡς κληρονόμου (ἐπὶ τῆς προικὸς) τοῦ προικίσαντος αὐτὸ γονέως περιορίζονται εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχουν τέκνα ἀπροίκιστα. Ὅποτε, ἐὰν ὑπάρχουν πλείονα τέκνα προικισθέντα πάντα, κληρονομοῦν ταῦτα τὴν

ὑπολειπομένην ἀδιάθετον περιουσίαν τοῦ προικίσαντος γονέως κατ' ἰσομοιρίαν (μὴ χωρούσης ὅπωςδῆποτε συνεισφορᾶς προικός). Ἐὰν δὲ μόνον ἓν προικισθὲν τέκνον ὑπάρχῃ, τοῦτο κληρονομεῖ ἅπασαν τὴν περιουσίαν ταύτην.

13. *μανδρι* = τὸ μέρος, ὅπου σταδλίζεται τὸ ποίμνιον, ἐνταῦθα δὲ συνεκδοχικῶς αὐτὸ τὸ ποίμνιον.

17. *ἄμοιρα* = ἄνευ μοίρας, μεριδίου.

27. *ἀπηλογία* = ὑποχρέωσις (βλ. Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς, ἔκδ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐν λ. ἀπολογεῖμαι).

23

Αὐτὰ Μ. 5. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις Ἐπιτρόπων Μυκόνου τῆς 26 Ἰουλίου 1678.

Διάδικοι. Γεώργιος Νταούρης — Ἰωάννης τῆς Θοδώρας.

Προτίμησις.

Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμήν. 1678 Ἰουλίου 29.

||² + Τὴν σήμερον ἐρχόμενοι οἱ ἐντιμότατοι καὶ εὐγενέστατοι ἀφέντες ἐπίτροποι καὶ κριτᾶδες ||³ τῆς νήσου Μυκόνου οἱ κάτωθεν ὑπογεγραμμένοι, ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐξέφλησις ||⁴ τῆς διαφορᾶς γενομένης ἀνάμεσα εἰς τὸν διάκονο τοῦ Νταούρη καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ ||⁵ μάστρο Ἰωάννης τῆς Θοδώρας. Ἀφορμὴ διὰ δύο κομμάτια ἀμπέλι ποὺ ἐπούλησεν ὁ Γεώργης ||⁶ Νταούρης τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη, ὡς καθὼς φαίνονται τὰ στρουμέντα νόμιμα νοδαρικά. Καὶ τὴν ||⁷ σήμερον ἐπειδὴ καὶ νὰ ἤλειπεν ὁ ἀδερφός του ὁ ἄνωθεν διάκος, καὶ τὴν σήμερον ἐρχόμενος γυρέβον ||⁸ τας τὰ ἄνωθεν ἀμπέλια ὡς προσσιμώτερος ἐδικὸς τοῦ ἀδερφοῦ του, καὶ μὴ κάνοντας καλὰ ||⁹ ἀνάμεσόν τως, ἐνεφανιστήκασιν ἐνμπροσθεν εἰς τὴν ἄνωθεν δικαιοσύνη διὰ νὰ δικαιοκριθοῦ ||¹⁰ σι. Ἡ ὁποία ἄνωθεν δικαιοσύνη καταλεπτῶς καὶ μὲ μεγάλη στόχασιν γροικῶντας τὰ δικαιώ ||¹¹ ματα τῶν ἀμφοτέρων καὶ συλλογίζοντας τὰ κουσουέτα καὶ τάξεις τοῦ τόπου. Διὰ τοῦτο τὸ λοιπόν, ||¹² τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος κράζουν, κρίνουν καὶ ἀποφασίζουν νὰ παίρνη ὁ ἄνωθεν ||¹³ διάκος τὰ πράματα ὡς προσσιμώτερος ἐδικὸς καὶ συνήθεια τοῦ τόπου. Περὶ εἰς παῖ ||¹⁴ σα καιρὸ ποὺ ἠθέλει φανῇ, πὼς τὰ παίρνει δι' ἄλλον καὶ δὲν τᾶχει αὐτός, νὰ εἶναι πάλι τοῦ ||¹⁵ πρώτου ἀγοραστή, ἡγου τοῦ ἄνωθεν Ἰωάννη καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐτζι ἔκριναν καὶ ἐποφάσισαν ||¹⁶ καὶ θέλουν ἀπογράψουν ὑπὸ χειρός τους.

||¹⁷ — Μιχάλης Καλογεράς ἐπίτροπος καὶ κριτῆς βεβαιώνω τ' ἄνωθε.

||¹⁸ — Ἀντώνης Πετρῆς ὡς ἐπίτροπος καὶ κριτῆς βεβαιώνω τ' ἄνωθε.

||¹⁹ — Ἐγὼ παπα Γεράσιμος Βίδος καὶ νοτάριος δημόσιος Μυκόνου ἔγραψα.

⁶ νταουρὶς ||¹⁷ μηχαλὺς καλογεράς ἐπητροπος καὶ κρυτής βεβεόνο τανοθε ||¹⁸ ἀντονὶς πετρὺς ὡς ἐπιτροπὸς καὶ κρυτής βεβεόνο τανοθε ||¹⁹ Ἐγὼ παπα γερασιμος βιδος καὶ νοτάριος δημόσιος μίκονου ἔγραψα.